سؤالات درس : **فارسی ۳** نام : ..... نام خانوادگی: ..... **پایه: دوازدهم** **رشته: علوم انسانی** نوبت : **اول(دی ماه) ۱۴۰۳-۱۴۰۲**	اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی **اداره آموزش و پرورش شهرستان قوچان** **دبیرستان : غیر انتفاعی راهیان نور** **مهر آموزشگاه :**	تاریخ آزمون : **۱۴۰۲/۱۰ /۵** **ساعت شروع آزمون: ۸ صبح** مدت زمان پاسخگویی : **۸۰ دقیقه** تعداد صفحه : ۳ صفحه تعداد سوال : ۳۸

	قلمرو زبانی (۷ نمره)	**بارم**
۱	**در کدام گزینه معنا و برابری برای واژه «چاره» دیده می شود؟** **الف) و لابد هرچه به واسطهٔ آن به خدا رسند، فرض باشد.** **ب) مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی**	/۲۵
۲	**برابر معنایی واژگان «رَز» را در عبارت زیر مشخص کنید.** **«عصاره تاکی به قدرت او شهد فایق شده»**	/۲۵
۳	**کدام یک از واژه های بیت زیر، مترادف واژهٔ «سریر» است ؟** **بدو گفت: بی تو نخواهم زمان** **نه اورنگ و تاج و نه گرز و کمان**	/۲۵
۴	**واژهٔ «منّت» در مصراع « منّت خدای را عز و جل که طاعتش موجب قربت است » در کدام معنا به کار نرفته است؟** **الف)سپاس** **ب) شُکر** **ج) آرزو** **د) نیکویی**	/۲۵
۵	**املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.** **الف) نشاط (غربت- قربت) از دل کی برَد حبِّ وطن بیرون** **ب) غصّهٔ مادر و سرگردانی من و بچّه‌ها (حدّوحصر- حدّوحسر) نداشت** **ج) برجسته‌ترین شاگرد (حوضهٔ -حوزهٔ) ادیب بزرگ بود**	/۷۵
۶	**نادرستی های املایی را بیابید و درست آن را بنویسید.** **الف) صبح، هنگام «چریق آفتاب» کنار «قنات حسنی» در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم** **ب) نالهٔ مرغ اسیر این همه بحر وطن است** **مسلک مرغ گرفتارِ قفس، هم چو من است**	۱
۷	**در گروه کلمات زیر، چند نادرستی املایی وجود دارد؟** **« غرامت و تاوان / صفوت و برگزیده/ ثواب و مصلحت/ تزویر و ریا / ضماد و مرحم/ صور و جشن / بطالت و بیهودگی»** **الف)یک** **ب)دو** **ج) سه** **د)چهار**	/۲۵
۸	**در کدام گزینه «حذف به قرینهٔ معنایی» صورت نپذیرفته است؟** **الف) ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز** **ب) چه غم دیوار امّت را که دارد چون تو پشتیبان؟** **ج) بالله کز آفتاب فلک خوب‌تر شوی** **د) گنه بنده کرده است و او شرمسار**	/۲۵
۹	**در نوشتهٔ زیر « نقش تبعی» را مشخّص کنید و نوع آن را بنویسید.** **«وقتی در پاریس بودم، نامه‌ای از پاریز به پاریس رسید.نامه را آقای هدایت زاده معلمّ کلاس سوم ابتدایی من، نوشته بود »**	/۵
۱۰	**در بیت زیر، نوعِ «وابستهٔ وابسته» را بنویسید و نمودار پیکانی آن را رسم کنید.** **ضربت گردون دون آزادگان را خسته کرد** **کو دل آزاده ای کز تیغ او مجروع نیست**	/۷۵
۱۱	**درکدام مصراع، «وابستهٔ وابسته» وجود ندارد؟** **الف) محرم این هوش جز بی هوش نیست** **ب) آیین طریق از نفس پیر مغان یافت** **ج) گفت: مسجد خوابگاه مردم بدکارنیست** **د) گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم**	/۲۵
۱۲	**نوع « واو » (ربط - عطف) را در بیت زیر مشخص کنید** **الف) همتم بدرقهٔ راه کن ای طایر قدس** **که دراز است ره مقصد و من نو سفرم**	/۲۵

www.kanoon.ir

۱۳	**با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید .** **۱) محتسب، مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت: ای دوست این پیراهن است افسار نیست** **۲) با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است مـا را فراغتی است که جمشید جم نداشت** **۳) بنواخت ز خشم بر فلک مشت آن مشت تویی تو ای دماوند** **۴) نشاط غربت از دل کی برد حبّ وطن بیرون به تخت مصرم اما جای در بیت الحزن دارم** **الف)در بیت اول چند مفعول وجود دارد؟** **ب)نقش واژه های مشخص شده در بیت دوم چیست؟** **ج) در بیت سوم کدام نقش تبعی وجود دارد؟** **د) مصراع اول بیت چهارم را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی، مرتّب کنید**	۱/۲۵
۱۴	**الگوی ساخت کدام مصراع، « نهاد + مفعول + مسند + فعل » نیست؟** **۱) پنهان مکن آتش درون را ۲) خواب و خورت ز مرتبهٔخویش دور کرد** **۳) گفت: رو صبح آی قاضی نیمه شب بیدار نیست ۴) بگفتا : دل ز مهرش کی کنی پاک؟**	/۲۵
۱۵	**نقش دستوری ضمائر پیوسته را مشخص کنید** **هیچ نقّاشت نمی بیند که نقشی برکشد وان که دید، ا ز حیرتش کلک از بنَان افکنده‌ای**	/۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۶	**دربارهٔ تلمیح به کار رفته در بیت زیر، توضیح دهید.** **آیین طریق از نفس پیر مغان یافت آن خضر که فرخنده پی اش نام نهادند**	/۵
۱۷	**در نوشتهٔ زیر قسمت مشخص شده از شعر کدام شاعر برگرفته شده است؟** **مزینان از هزار و صد سال پیش، هنوز بر همان مهر و نشان است که بود .**	/۵
۱۸	**برای هر مورد آرایه مناسب را انتخاب کنید (در قسمت آرایه ها یک مورد اضافی است).** **(۱) مجاز ۲) حُسن تعلیل ۳) اسلوب معادله ۴) استعاره ۵) ایهام ۶)تناقض ۷)ایهام تناسب)** **الف) لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی** **ب) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند تا تو نانی به کف آریّ و به غفلت نخوری** **ج) تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر، چهر دلبند** **د) با محتسبم عیب مگویید که او نیز پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است** **هـ) فرّاش باد صبا را گفته تا فرش زمرّدین بگسترد و دایهٔ ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد** **و) فکر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفال را عشرت امروز بی‌اندیشهٔ فردا خوش است**	۱/۵
۱۹	**قسمت های مشخص شده خالق کدام آرایه اند؟** **الف) با اهل فنا دارد هرکس سر یکرنگی باید که به رنگ شمع از رفتن سر خندد** **ب) زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست**	/۵
۲۰	**نام پدیدآورندگان آثار زیر را بنویسید .** **الف) از پاریز تا پاریس: ..... ب) کلیله و دمنه: ..... ج) مثل درخت ، در شب باران: .....**	/۷۵
۲۱	**در عصر مشروطه با توجّه به دگرگونی‌های سیاسی و اجتماعی، کدام نوع غزل رواج یافت؟**	/۲۵
۲۲	**حفظ شعر : (جاهای خالی را کامل کنید)** **الف)..... تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی** **ب) گفتی : به روزگاران مهری نشسته گفتم	۱

www.kanoon.ir

	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۳	**عبارتِ« شاهین تیزبال افق ها بودم. زنبور طفیلی شدم و به کنجی پناه بردم.» یادآور کدام «ضرب المثل» فارسی است؟**	/۵
۲۴	**مفهوم آیهٔ : « يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ » درکدام عبارت ، دیده می شود ؟** **الف) حتّی درختش، غارش، کوهش، هر صخرهٔ سنگش و سنگریزه اش آیات وحی را بر لب دارد** **ب) ماه با تلألؤ پرشکوهش از راه رسید و گل های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد**	/۵
۲۵	**شاعر در بیت زیر، شنونده را برای بهره بردن از سخنان گوینده، به چه چیزی فراخوانده است؟** **«مستمع صاحب سخن را بر سر کار آوَرَد غنچهٔ خاموش بلبل را به گفتار آوَرَد»**	/۵
۲۶	**«ضرورت توسّل به مرشد و مراد» از مفهوم کدام بیت برمی آید؟** **الف) در عالم پیر، هرکجا برنایی است عاشق بادا که عشق خوش سودایی است** **ب) آیین طریق از نفس پیر مغان یافت آن خضر که فرخنده پی اش نام نهادند.**	/۵
۲۷	**در نوشتهٔ زیر، منظور از قسمت مشخّص شده، چیست؟** **آن شب نیز ماه با تلألؤ پرشکوهش از راه رسید و گل های الماس شکفتند.**	/۵
۲۸	**سرودهٔ زیر را می توان نمایانگر کدام صفت برجستهٔ گویندهٔ آن دانست؟** **«با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»**	/۵
۲۹	**مراد از «سَر پر زدن» در عبارت «به قول پیرجندی ها در این دو شهر، تنها، یک سرپَری زدیم» چیست؟**	/۵
۳۰	**با توجّه به ابیات: تا وارهی از دَم ستوران وین مردم نحسِ دیومانند** **با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند** **منظور از« شیرسپهر» و « اختر سعد » چیست؟**	/۵
	معنی ابیات و جملات زیر را به نثر روان بنویسید.	
۳۱	**یکی از صاحبدلان سر به جیب مراقبت فروبرده بود.**	/۲۵
۳۲	**برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند**	/۵
۳۳	**سرّ من از نالهٔ من دور نیست لیک چشم و گوش را آن نور نیست**	/۵
۳۴	**حیات از عشق می شناس و ممات بی عشق می یاب.**	/۵
۳۵	**یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می زد.**	/۵
۳۶	**مزینان را بر انگارهٔ عشق آبادش ساخته اند و هنوز بر همان مُهر و نشان است که بود.**	۱
۳۷	**از شنیدن اسم شهر، قند در دلم آب می شد.**	/۲۵
۳۸	**در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت**	/۵

پیروز و مانا باشید.

www-kanoon.ir

	راهنمای تصحیح	
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	**بارم**
۱	ب) روی	/۲۵
۲	تاک	/۲۵
۳	اورنگ	/۲۵
۴	ج) آرزو	/۲۵
۵	الف) غربت ب) حدّوحصر ج) حوزهٔ	/۷۵
۶	الف) چریق : چریغ ب) بحر : بهر	۱
۷	ج) سه	/۲۵
۸	د) گنه بنده کرده است و او شرمسار	/۲۵
۹	معلمّ کلاس سوم ابتدایی من: بدل	/۵
۱۰	ضربت گردون دون دون : صفتِ مضاف الیه	/۷۵
۱۱	د) گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم	/۲۵
۱۲	الف) ربط	/۲۵
۱۳	الف) ۳ ب)ما : متمم فراغت : نهاد ج) تکرار د) نشاط غربت ،کی حبّ وطن را از دل بیرون برد	۱/۲۵
۱۴	۳) گفت: رو صبح آی قاضی نیمه شب بیدار نیست	/۲۵
۱۵	ت: مفعول ش: مضاف الیه	/۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۶	اشاره به داستان حضرت خضر که چشمه آب حیات را یافت و جاودانه شد	/۵
۱۷	حافظ	/۵
۱۸	الف : ۷) ایهام تناسب ب) ۱) مجاز ج) ۲) حُسن تعلیل د) ۵) ایهام هـ) ۴) استعاره و) ۳) اسلوب معادله	۱/۵
۱۹	الف) مجاز ب) تشبیه	/۵
۲۰	الف)محمّدابراهیم باستانی پاریزی ب) نصرالله منشی ج) محمد رضا شفیعی کدکنی	/۷۵
۲۱	غزل اجتماعی	/۲۵
۲۲	الف) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی ب) گفتی : به روزگاران مهری نشسته گفتم بیرون نمی توان کرد حتی به روزگاران	۱
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۳	از عرش به فرش آمدن	/۵
۲۴	الف) حتّی درختش، غارش، کوهش، هر صخرهٔ سنگش و سنگریزه اش آیات وحی را بر لب دارد	/۵
۲۵	سکوت	/۵
۲۶	ب) آیین طریق از نفس پیر مغان یافت آن خضر که فرخنده پی اش نام نهادند.	/۵
۲۷	ستارگان	/۵
۲۸	مناعت طبع / قانع بودن	/۵
۲۹	توقّف کوتاه	/۵
۳۰	شیرسپهر: خورشید اختر سعد: مشتری	/۵

www-kanoon-ir

	معنی ابیات و جملات زیر را به نثر روان بنویسید.	
۳۱	**یکی از عارفان در حال تفکّر عارفانه و توجّه به حق بود**	/۲۵
۳۲	**این روسری سفید (برف) را از سرت بردار. بر تخت پادشاهی بنشین**	/۵
۳۳	**راز من را از ناله های عارفانهٔ من می توان دریافت امّا چشم و گوش ظاهری توان درک آن را ندارد**	/۵
۳۴	**زندگی را حاصل عشق بدان و مرگ را در عاشق نبودن، جست و جو کن**	/۵
۳۵	**روزگاری همه مردم به روم توجه داشتند و از آن حساب می بردند (از قدرتش می ترسیدند).**	/۵
۳۶	**مزینان را به طرح و نقشهٔ عشق آباد ساخته اند و از قدیم هیچ تغییری نکرده است.(هنوز به همان شکل و طرح قدیم است)**	۱
۳۷	**از شنیدن اسم شهر، لذّت می بردم (خوشحال می شدم)**	/۲۵
۳۸	**در گذر روزگار، ملتی که نویسنده و شاعر نداشته باشد، فراموش می شود**	/۵